Hvorfor kjemper vi mot Nazismen ?

Lov og rett under Nazistyre.

Midt i November 1942 berettet norske aviser om en rettssak mot en mann som hadde nektet å ta anvist skogsarbeid, men hadde tatt bedre lønnet anleggsarbeid i steden. Saken var blitt pådømt av en herredstett, det ble ikke opplyst om hvor henne. Herredsretten idømte mannen en bot på kr.40,-. Påtalemyndigheten anket straffeutmålingen til Høyesterett, som skjerpet dommen og gav mannen 45 dagers fengsel. Samtidig utalte det nazistiske høyesterett sin kritikk over herredsretten, fordi den etter deres mening hadde dømt for mildt, og som straff for å ha avsagt denne dommen ble rettsformannen av Høyesterett dømt til å betale femti kroner.

Denne avgjørelse av NS høyesterett får oss til å tenke over hvordan det har seg med lov og rett i landet. Hvordan steller nazistene med vårt rettsvesen ? Vår rettskjensle stiller 3 hovedkrav: at domstolene skal følge lovene, at dommerne ikke skal utsettes for påtrykk, men uten frykt kunne avsi dommer i samsvar med loven og sin samvit ighet; og at den som har lidt urett skal ha høve til å få sin sak prøvet for domstolene, og der få sin rett.

Mange nordmenn har tenkt seg at når et land er besatt av en fremmed krigsmakt, da er all lov og rett opphevet. Dette er ikke tilfellet. Både Tyskland og Norge har undertegnet Haagerkonvensjonen om landkrigens lover og sedvaner. Denne har Terboven og tyskerne ellers henvist til. Ca 30 paragraffer dreier seg om forholdene under okkupasjon, og der påtar både de okkuperte og okupasjonsmakten seg visse bestemte forpliktelser, og tilsikres bestemte rettigheter. Blandt de forpliktelser okupasjonsmakten har påtatt seg, er den å respektere landets lov og rett, medmindre der foreligger "absolutte hindringer" for det. Det kan da bli tale om skjønn for å avgjøre om der foreligger "absolutte hindringer" for å respektere norsk lov. Det er viktig å ha klart hvem som skal avgjøre slike spørsmål. Haagerkonvensjonen nevner det ikke, men det helt slått fast i tysk rett. Etter forrige krig var endel av Tyskland, Ruhrområdet, besatt av allierte tropper. Det ble under den okkupasjonen slått fast av tyske domstoler, at det var det okkuperte lands domstoler som skulle avgjøre om der foreligger "absolutte hindringer" for å følge landets lover. Tysk rett fastslår altså at det er det okkuperte lands domstoler som har avgjørelsen. NS professoren Hermann Harris Aall uttaler seg altså i strid med tysk rett når han har hevdet at det er okkupasjonsmakten som har rett til å avgjøre om det okkuperte lands lover skla følges eller ikke.

I følge både internasjonal , tysk og norsk rett skulle vi nu leve under våre egne lover, og disse skulle administreres av våre egne domstoler, med norsk politi til å oppetholde orden i samsvar med dem. Sitt givne ord har de tyske nazister ikke holdt. Vi kan bare tenke på noen av Grunnlovens bestemmelser om rettssikkerheten, og huske at disse også under okkupasjon er gjeldende lov. Grunnloven sier : -- Ingen må dømmes uten etter lov. Ingen må straffes uten etter dom. Pinlig forhør må ikke finne sted. Ingen må fengsles uten i lovbestemt tilfelle. Husundersøkelser må ikke finne sted uten i kriminelle tilfelle.-- Alle disse bestemmelser har vi sett tilsidesatt gang etter gang. De som tilsidesetter dem, eller medvirker til at de blir tilsidesatt, forbryter seg mot norsk og intern sjonal lov.

For å hindre at våre lover blir håndhevet uavkortet har nazistene måttet gå til særskilte skritt. For å behandle saker som ikke passer for de almindelige domstoler har NS opprettet Folkedomstolen. Tysk krigs- og politirett behandler en rekke saker, og dømmer nordmenn til døden uten skikkelig rettergang. Med dette har altså NS og tyskerne ført inn nye rettsinstanser uten lovhjemmel. Men de har også gått til angrep på våre ordinære domstoler.

Høsten 1940 kom den ulovlige forordning om senket aldersgrense for embedsmenn. Denne ble først anvendt for å avskjedige høyesterettsdommere i den hensikt å skaffe plass for NS-jurister. H

Lov og rett.

Høyesterett, som er toppen av vårt rettsvesen, anså dette for at så alvorlig inngrep i dommernes uavhengige stilling at de ~~smalet~~ samlet nedla sine embeder, og tross trusler ikke møtte i januar 1941.

Sommeren 1940 påla Innenriksdepartementet ordførerne at de lokale NS-myndigheter skulle innkallles og ha avgjørende innflytlese ved oppnevning av domsmenn, lagrettemenn og rettsvitner. Som følge av dette nedla noen nasjonale ordførere sine verv, andre vørte ikke Departementets pålegg men foretok oppnevningen etter gammel sed og skikk og beste overtyding.

I september 1942 ble der i Ålesunds byrett avsagt frifinnelsesdom på grunn av manglende bevis i en sak mot diverse personer som var anklaget for å ha demonstrert ved å bære rose 3. august. To uker etter ble byfogd og domsmenn arrestert av Statspolitiet og ført som fanger til Oslo til fremstilling for Statspolitiet der. De er blitt løslatt igjen.

Disse to sakene høsten 1942, mot dommere i herredsrett og byrett, betegner en ny linje NS er slått inn på. De er her begynt å anvende skremsler og trugsmål overfor dommerne, så disse ikke lenger uten risiko for sin egen sikkerhet, kan avsi dommer i overensstemmelse med norsk lov og sin samvittighet.

Borgerens rett til å få sin sak prøvet for domstolen, søker de nazistiske forordninger å sette ut av kraft. Ved en rekke Quislinglover har den bestemmlese at' disse saker kan ikke gjøres til gjenstand for prøving ved domstolene." Dette gjelder særlig avsettelser og formuesinndragelser. Det er for eksempel tilfelle i loven om inndraging av jøders eiendom. "Loven" bestemmer formelt at borgeren er rettløs.

Vi må se disse tiltak i Norge i samband med tiltak i Tyskland. Inntil våren 1942 har de tyske nazister hevdet at der var lov og rett i deres land. ~~Men dette er nu også offisielt forandret.~~ I vår holdt Hitler en tale der han kom med hatske utfall mot tyske dommere fordi de ikke dømte strengt nokk. Og kort etter utnevnte han ny justisminister. Samtidig med utnevnelsen gjorde han kjent at justisministeren skulle lede landets rettsvesen etter Førerens nærmere direktiver, uten å være bundet av gjeldende lov og rett.

Det ser ut som det er NS's mening at vårt land skal følge Tyskland på den vei.